

JORGE
Oteiza

EDUARDO
Chillida

© Paco Marí / Foto Martín

DIÁLOGO

EN LOS AÑOS 50 Y 60

CASTELLANO / VALENCIÀ / ENGLISH

Jorge Oteiza y Eduardo Chillida.

Diálogo en los años 50 y 60

Jorge Oteiza (Orio, 1908 - San Sebastián, 2003) y Eduardo Chillida (San Sebastián, 1924 - 2002) fueron dos figuras fundamentales para la escultura internacional durante la segunda mitad del siglo XX. Su importancia mundial se hizo patente en los años 50 al ganar los mayores reconocimientos en certámenes del máximo prestigio en Europa y América. Así, Oteiza se hizo con el Diploma de Honor en la IX Trienal de Milán en 1951, lográndolo Chillida en la siguiente convocatoria, la del año 1954. Poco después, en 1957, Oteiza fue merecedor del Premio al Mejor Escultor Internacional en la IV Bienal de Sao Paulo y al año siguiente, en 1958, Chillida alcanzó el Gran Premio de la Escultura en la XXIX Bienal de Venecia.

La exposición *Jorge Oteiza y Eduardo Chillida. Diálogo en los años 50 y 60*, que presenta por primera vez de forma conjunta la obra de Oteiza y Chillida, se centra en la producción de ambos artistas a lo largo de dos décadas, concretamente, en sus trayectorias comprendidas entre los años 1948 y 1969, fechas determinantes en sus vidas.

En 1948, Oteiza regresó a España después de vivir trece años en Latinoamérica, durante los que, sin abandonar su actividad como escultor que había iniciado en la primera mitad de los años 30, se dedicó sobre todo a la docencia universitaria; mientras ese año Chillida marchaba a París tras tomar la decisión de convertirse en escultor después de abandonar los estudios de arquitectura. Por otra parte, en 1969 Oteiza culminaba la realización de su estatuaría para el Santuario de Arantzazu, la cual había iniciado en 1951, permaneciendo paralizada por orden eclesiástica vaticana desde 1955, y Chillida colocaba en el exterior del edificio de la UNESCO en París su primera gran obra pública en Europa. Es decir, 1948 fue año de viajes que supusieron tanto reinicio para uno, como inicio para otro y 1969 lo fue de materialización de importantes obras en el espacio social colectivo.

De tal manera, se puede decir que 1948 fue un punto de partida para ambos, si bien Oteiza tenía acumulada ya una experiencia práctica y, sobre todo teórica, adquirida en contacto con grupos vanguardistas latinoamericanos que Chillida empezaría a recibir de primera mano en París.

Dentro de esta etapa se reconoce en unos primeros momentos una tendencia común a trabajar sobre la figura humana, pero con diferentes acentos, uno primitivista-expresionista en Oteiza, y otro clasicista-arcaizante en Chillida, resultando en ambos casos que los rasgos antropomórficos quedan reducidos a leves evidencias, en una línea común a la de otros artistas del momento que desfiguraban la representación naturalista del cuerpo.

Sus fuertes y muy diferentes personalidades empezaron a manifestarse con lenguajes singulares a partir de los primeros años 50. Chillida miró a la tradición representada por Julio González, trabajando la forja de hierro para desplegar un universo de imágenes de naturaleza surrealizante a partir de materiales evocadores de utensilios agrícolas. Oteiza indagó en las investigaciones de Henry Moore acerca del espacio, el hueco y la masa, formalizando un poderoso y dramático repertorio de figuras en las que el vaciamiento expresivo, no el vacío inerte, iba ganando presencia.

Ambos trabajaron para el Santuario de Arantzazu, donde dejaron algunas de sus mejores obras de la primera mitad de los años 50 -abstracción geométrica en las puertas y existencialismo trágico en la estatuaria- pero cuando alcanzaron la plenitud creativa fue a partir de 1955-56, cuando Oteiza dio inicio y completó sus investigaciones espaciales que denominó “propósito experimental”, y Chillida empezó a “cortar el hierro” para crear el peculiar y romántico lenguaje cercano al informalismo.

Profundamente distintos de carácter y, por tanto, muy diferentes como artistas, sin embargo, durante los años 50 y 60 compartieron intereses e inquietudes creativas, participaron en proyectos culturales, tuvieron iniciativas políticas en favor de otros artistas y estuvieron envueltos por el espíritu de la época, el cual puede rastrearse en sus obras con sutiles idas y venidas de uno a otro que esta exposición invita a descubrir.

Javier González de Durana
Comisario de la exposición

Jorge Oteiza i Eduardo Chillida.

Diàleg en els anys 50 i 60

Jorge Oteiza (Orio, 1908 - Sant Sebastià, 2003) i Eduardo Chillida (Sant Sebastià, 1924 - 2002) van ser dues figures fonamentals per a l'escultura internacional durant la segona meitat del segle XX. La seua importància mundial es va fer patent en els anys 50 en guanyar els majors reconeixements en certàmens del màxim prestigi a Europa i Amèrica. Així, Oteiza es va fer amb el Diploma d'Honor en la IX Triennial de Milà en 1951, aconseguint-ho Chillida en la següent convocatòria, la de l'any 1954. Poc després, en 1957, Oteiza va ser mereixedor del Premi al Millor Escultor Internacional en la IV Biennial de Sao Paulo i a l'any següent, en 1958, Chillida va obtindre el Gran Premi de l'Escultura en la XXIX Biennial de Venècia.

L'exposició *Jorge Oteiza i Eduardo Chillida. Diàleg en els anys 50 i 60*, que presenta per primera vegada de manera conjunta l'obra d'Oteiza i Chillida, se centra en la producció de tots dos artistes al llarg de dues dècades, concretament, en les seues trajectòries compreses entre els anys 1948 i 1969, dates determinants en les seues vides.

En 1948, Oteiza va tornar a Espanya després de viure tretze anys a Llatinoamèrica, durant els quals, sense abandonar la seua activitat com a escultor que havia iniciat en la primera meitat dels anys 30, es va dedicar sobretot a la docència universitària; mentres tant eixe any Chillida marxava a París després de prendre la decisió de convertir-se en escultor després d'abandonar els estudis d'arquitectura. D'altra banda, en 1969 Oteiza culminava la realització de la seua estatuària per al Santuari de Arantzazu, la qual havia iniciat en 1951, romanent paralitzada per ordre eclesiàstica vaticana des de 1955, i Chillida col·locava en l'exterior de l'edifici de la UNESCO a París la seua primera gran obra pública a Europa. És a dir, 1948 va ser any de viatges que van suposar tant reinici per a un, com a inici per a un altre, i 1969 ho va ser de materialització d'importantes obres en l'espai social col·lectiu.

De tal manera, es pot dir que 1948 va ser un punt de partida per a tots dos, si bé Oteiza tenia acumulada ja una experiència pràctica i, sobretot teòrica, adquirida en contacte amb grups avantguardistes llatinoamericans que Chillida començaria a rebre de primera mà a París.

Dins d'aquesta etapa es reconeix en uns primers moments una tendència comuna a treballar sobre la figura humana, però amb diferents accents, un primitivista-expressionista en Oteiza, i un altre classicista-arcaïtzant en Chillida, resultant en tots dos casos que els trets antropomòrfics queden reduïts a lleus evidències, en una línia comuna a la d'altres artistes del moment que desfiguraven la representació naturalista del cos.

Les seues fortes i molt diferents personalitats van començar a manifestar-se amb llenguatges singulars a partir dels primers anys 50. Chillida va mirar a la tradició representada per Julio González, treballant la forja de ferro per a desplegar un univers d'imatges de naturalesa surrealtzant a partir de materials evocadors d'utensilis agrícoles. Oteiza va indagar en les investigacions d'Henry Moore sobre l'espai, el buit i la massa, formalitzant un poderós i dramàtic repertori de figures en les quals el buidament expressiu, no el buit inert, anava guanyant presència.

Tots dos van treballar per al Santuari d'Arantzazu, on van deixar algunes de les seues millors obres de la primera meitat dels anys 50 -abstracció geomètrica a les portes i existencialisme tràgic en l'estatuària-, però quan van aconseguir la plenitud creativa va ser a partir de 1955-56, quan Oteiza va donar inici i va completar les seues investigacions espacials que va denominar "propòsit experimental", i Chillida va començar a "tallar el ferro" per a crear el peculiar i romàntic llenguatge pròxim a l'informalisme.

Profundament diferents de caràcter i, per tant, molt diferents com a artistes, no obstant això, durant els anys 50 i 60 van compartir interessos i inquietuds creatives, van participar en projectes culturals, van tindre iniciatives polítiques en favor d'altres artistes i van estar embolicats per l'esperit de l'època, el qual pot rastrejar-se en les seues obres amb subtils anades i tornades de l'un a l'altre que aquesta exposició convida a descobrir.

Javier González de Durana
Comissari de l'exposició

Jorge Oteiza and Eduardo Chillida: Dialogue in the 1950s and 1960s

Jorge Oteiza (Orío, 1908–San Sebastián, 2003) and Eduardo Chillida (San Sebastián, 1924–2002) were both essential figures in international sculpture during the second half of the twentieth century. Their worldwide importance became clear in the 1950s, when they achieved outstanding successes in highly prestigious competitions in Europe and America. Oteiza took the Diploma of Honour at the 9th Milan Triennale in 1951, and Chillida received the same distinction the next time it was granted, in 1954. Soon afterwards, in 1957, Oteiza won the Best Foreign Sculptor Prize at the 4th São Paulo Bienal, and the following year, in 1958, Chillida was awarded the Grand Prize for sculpture at the 29th Venice Biennale.

The exhibition *Jorge Oteiza and Eduardo Chillida: Dialogue in the 1950s and 1960s*, which presents the work of Oteiza and Chillida together for the first time, focuses on the work produced by the two artists over two decades, specifically on their careers between 1948 and 1969. These were decisive dates in their lives.

In 1948, Oteiza returned to Spain after thirteen years living in Latin America, during which he devoted himself primarily to university teaching, while continuing his activity as a sculptor, which he had begun in the first half of the 1930s. That same year, Chillida left for Paris, having made the decision to become a sculptor after abandoning his architecture studies. In 1969, on the other hand, Oteiza completed his statuary for the Sanctuary of Arantzazu, which he had started in 1951 but had been suspended by order of the Vatican from 1955, and Chillida placed his first great public work in Europe on the outside of the UNESCO building in Paris. In other words, 1948 was a year of journeys that represented a new beginning for one of them and a beginning for the other, and 1969 was one in which important works appeared in the collective social space.

Thus it can be said that 1948 was a starting point for both of them, although Oteiza had already accumulated practical and especially theoretical experience, acquired through contact with Latin American avant-garde groups, which Chillida would begin to receive at first hand in Paris.

Within this phase of their careers there is initially a recognizable common tendency to work on the human figure, but with

different emphases: primitivist and expressionist in Oteiza, classicist and archaizing in Chillida. The result, in both cases, was that the anthropomorphic features were reduced to faint suggestions, in line with other artists of the time who were distorting naturalistic representation of the body.

Their strong and very different personalities began to emerge, in distinctive idioms, from the early 1950s. Chillida looked to the tradition represented by Julio González, working with wrought iron to deploy a world of images of a surrealist nature from materials that evoked farm implements. Oteiza explored Henry Moore's investigations of space, holes and mass, formulating a powerful and dramatic repertoire of figures in which expressive hollowing, rather than inert hollows, gradually came to the fore.

Both of them worked on the Sanctuary of Arantzazu, where they left some of their best works of the first half of the 1950s -geometric abstraction in the doors and tragic existentialism in the statuary- but it was in 1955–56 that they reached the height of their creative powers, when Oteiza initiated and completed his spatial investigations, which he called an “experimental proposition”, and Chillida began to “cut iron” to create a distinctive and romantic idiom close to informalism.

Profoundly different in character, and therefore very different as artists, they nevertheless shared interests and creative concerns, participated in cultural projects, took political initiatives in support of other artists, and were immersed in the spirit of the period, which can be traced in their works with subtle interactions from one to the other. This exhibition invites you to discover them.

Javier González de Durana
Exhibition curator

www.fundacionbancaja.es

Plaza Tetuán, 23. 46003 València